Kúty 01 - História a súčasnosť obce Kúty (6000 p.n.l.-1605) - 1. časť :)

Venované pamiatke Jozefa Poláka, rodáka, obyvateľa a bývalého predsedu Miestneho národného výboru obce Kúty.

HISTÓRIA OBCE

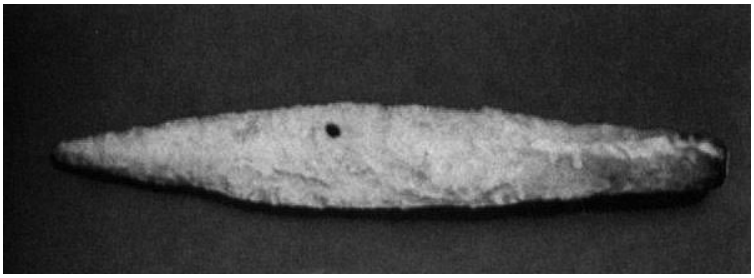
V rokoch 6 000-3 300 p.n.l. - v mladšej dobe kamennej (v neolitickej dobe), žili na území obce Kúty, na pieskových dunách a vyvýšeninách Čepangát a Sigeca, prví ľudia - praobyvatelia.

V rokoch 3 300-1 900 p.n.l.

- v neskorej dobe kamennej (v eneolitickej dobe), žili na území obce Kúty ľudia, po ktorých sa našli: kamenná dýka, rôzne nádoby, črepy a ozdobné predmety,

- na konci tohto obdobia prišli na územie obce kočovní pastieri - Nomádi. Pamiatkami na ich prechodné usadenie sa je neveľké pohrebisko a šálka zlotského typu so šnúrovou keramikou nájdená na Čepangáte v kostrovom hrobe.

V rokoch 1 900-700 p.n.l. - v dobe bronzovej, žili na území obce Kúty ľudia, po ktorých sa našli bronzové oštepy a dýky.

Kamenná dýka z obdobia 3 300-2 900 p.n.l. nájdená v Kútoch

V rokoch 700-400 p.n.l. - v staršej dobe železnej (halštatská doba), žili na území obce Kúty ľudia, po ktorých sa našla hlinená keramika, železné sekery, nože a radlice.

Od roku 400 p.n.l. - do začiatku nášho letopočtu - v mladšej dobe železnej (v laténskej dobe), žili na území obce Kúty na Sigeci a na Čepangáte ľudia, po ktorých sa našli, okrem iného, aj kamenné žarnovy.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Nálezy z Kútov

V 5. storočí - sa na území obce začali usídlovať Slovania. Z tejto doby sa na území Sigece, Čepangátu a na Hrude našli zbytky sídlisk a pohrebísk.

V 6.-7. storočí - Slovania založili na Sigeci neveľké žiarové pohrebište. Na pohrebišti sa našlo niekoľko popolníc pražského typu[1] a hlinená keramika vyrobená na hrnčiarskom kruhu. Popolnice slúžili na uschovanie zvyškov spálených tiel.

Zo 7. storočia - pochádzajú stopy po Keltoch nájdené v Kútoch na Čepangáte. Pre celé Slovensko je významným nález bronzovej spony typu Nauheim. Sponu spolu s ďalšími šperkami objavil pri záchrannom archeologickom výskume Dr. Lev Zachar.

Keltská spona

Na sklonku 8. storočia a v 9. storočí - vznikli na obidvoch vyvýšeninách slovanské osady aj pohrebištia (8-15 hrobov na Čepangáte, 5 hrobov na Sigeci), do ktorých Slovania už pochovávali nespálené telá. Z tej doby pochádzajú vzácne železné poľnohospodárske nástroje a náradie. Objavené boli aj hlinené nádoby a v hroboch bojovníkov z Čepangátu kovové časti výstroja: pracka, ostrohy a zbrane: sekera, nôž, oštep, listovitá strela. Našli sa aj ohniština, kosti dobytka, železný kľúč a ovčiarske nožnice.

Od 9. storočia - podľa nálezov z roku 1944 možno predpokladať trvalé osídlenie Kútov a ich okolia Slovanmi.

Kúty svojimi závažnými nálezmi zaujali v slovanskej archeológii Pomoravia nepochybne popredné miesto.

Z roku 1138 - pochádza darovacia listina Belu II., v ktorej sa podľa staršieho slovenského historika profesora Hodála údajne spomínajú aj Kúty. Bela II. obec daroval Dýmešskému prepošstvu.

Božia muka

V 15. storočí - počas vládnutia kráľa Mateja bol vystavaný stĺp utrpenia - Božia muka. Okolo nej boli pochovávaní padlí vojaci. Ide o najstaršiu gotickú stavbu v Kútoch. K Božej muke sa chodievali veriaci modlievať najmä vo Veľkom pôste, najviac však vtedy, keď ešte nebolo kostola. Zbytky stavby, ktorá symbolizuje stĺp, pri ktorom dal Pilát zbičovať Krista, dnes možno vidieť v trojuholníku, kde odbočuje „Vitrádska“ cesta od Štefánikovej. Ide asi o 2 metre vysoký z tehál postavený obielený štvorhranný stĺp, ktorý má oblúkovité zakončenie a na vrchole kríž. V štyroch prázdnych výklenkoch boli kedysi sochy. Vedľa sa nachádza torzo jedného zo štyroch brestov, ktoré okolo kedysi rástli.

Z roku 1452 - pochádza súpis daňových „port“[2], v ktorom sa hovorí aj o obci Kúty. Podľa súpisu patrila obec holíčskemu panstvu a mala 17 port a 350 obyvateľov, ktorí boli roľníkmi.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

Roku 1468 - obec sa po prvý raz spomína pod názvom Kuth. V tej dobe patrila k hradu Ostrý kameň a holíčskemu panstvu.

Hrad Ostrý kameň v 17. storočí

Hrad Ostrý kameň dnes

Roku 1498 - obec sa spomína pod názvom Kwthi.

Roku 1521 - priviedli na svoje panstvá i svojich poddaných - Srbov, Czoborovci. Czoborovci prišli na Záhorie zo strachu pred Turkami.

Roku 1526 - porážka uhorských vojsk v bitke pri Moháči otvorila Turkom cestu do strednej Európy.

Roku 1530 - Turci vpadli na Slovensko.

Z roku 1532 - pochádza zmienka o kútskom „majeri“[3] a zmienka o prvom kútskom „iudex“ - sudcovi[4] (richtárovi). Jeho meno sa nedochovalo. Majerom bol pravdepodobne rožný dom pri zvonici na ľavej strane smerom k „Obrázku“[5]. Neskôr v ňom bol tzv pánsky „šenk“[6]. Majer dala v obci vystavať aj Mária Terézia. Jeho zvyšky sa nachádzajú na Holíčskej ulici.

Prvý majiteľ mlyna

Z roku 1544 - pochádza prvá zmienka o kútskom mlyne. Spomína sa molenium - mlyn a meno majiteľa, ktorým bol Maczek Cherwenka. Pravdepodobne ide o mlyn, ktorý roku 1678 daroval gróf Adam Czobor Pavlovi Dopjerovi. Mlyn fungoval až do roku 1848.

Habáni v Kútoch

Okolo roku 1550 - sa v Kútoch a ich okolí objavili Habáni. Ich prvá zastávka na Slovensku bola v neďalekom Brodskom. Habáni žili spoločne v jednom väčšom dome, v tzv. habánskom dvore. Všetko mali spoločné: výrobu, pokladňu, kuchyňu, dokonca mali i svoju školu. Pravdepodobne ide o prvú školu v Kútoch. Habáni si všetko dokázali vyrobiť sami a vynikli ako výborní keramickí majstri.

Roku 1552 - po druhej porážke Ferdinanda Habsburského museli Turkami neobsadené územia platiť obrovské dane. Bola to prvá turecká rana pre obyvateľov Kútov. Druhá rana prišla od niektorých maďarských šľachticov, ktorí sa vďaka zákonu o tureckom nebezpečenstve mohli usadzovať na území Záhoria.

Z roku 1553 - je písomný doklad, ktorý spomína medzi obyvateľmi Kútov aj Habánov. Ide o generálny súpis daňových port.

Z roku 1554 - pochádza listina s prvými menami obyvateľov Kútov. Listina určuje, ktorí poddaní z Kútov budú patriť Czoborovcom a ktorí Bakičovcom. V zozname nájdeme také mená ako Cherwenka Maczek (Červenka Matej), Herdek Jakub, Herdijk Anthal (Herdík Anton), Hwbowij Cijwra (Hubový Juraj), Swecz Nikolaus (Švec Mikuláš), Hezkova Bdova (vdova), Kraijcher Andra (Krajčír Andrej), Kosijk Nikolaus (Kosík Mikuláš), Kolar Albert, Sijmek Anthalovij (Šimek Anton).

V 17. storočí

- obec patrila šaštínskemu panstvu Czoborovcov,

- od východu na západ Slovenska sa valili vojaci, hovorilo sa im kuruci, a vodcovia a vojská protihabsburských povstaní. Neobišli ani Kúty,

- sa v kútskych matrikách objavujú aj mená cisárskych vojakov, hovorilo sa im labanci, či už ako otcov, ženíchov

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

alebo zomrelých,

- niektorí z kútskych občanov boli za udatnosť v boji proti Turkom povýšení do zemianskeho stavu.

Roku 1604 - v Kútoch zimovali cisárski vojaci, ktorí bojovali proti povstalcom Štefana Bočkaja.

Roku 1605 - Kúty prepadli Bočkajovci. Tí do Kútov privedli aj svojich spojencov - Turkov.

[1] Popolnice pražského typu boli vyrábané lepením.
[2] Daňová jednotka predstavujúca 4 sedliacke domy s poľnosťami.
[3] V minulosti veľkostatok nachádzajúci sa na odľahlejšom mieste od obce.
[4] Nemecky sa sudcovi povie „*richter*", z čoho vzniklo slovo richtár, teda starosta.
[5] Miestny názov pamiatky nachádzajúcej sa v obci.
[6] Hostinec.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania